

**STEPAN STEPANOVICI GANEȚKI (1810–1887).  
PREZICEREA UNEI ȚIGĂNCI**

MARIAN STROIA

Datele pe care le deținem despre acest călător sunt destul de succinte, dar suficient de concrete pentru a ne face o imagine sumară asupra personalității unui ofițer superior din armata rusă, în timpul războiului ruso-româno-turc din anii 1877–1878.

S.S. Ganețki a fost educat și format ca viitor cadru de conducere în armata țaristă în cadrul Corpului 1 de cadeți (Școala militară pentru ofițeri) de lângă Moscova. Continuându-și cariera și îndatoririle impuse de statutul său cazon, ajunge la rangul de colonel în 1861. El s-a distins prin participarea la reprimarea insurecției naționale poloneze din 1863, când Regimentul finlandez nr. 1 condus de el a dispersat două detașamente de insurgenți și a „pacificat” gubernia Kovno – unde probabil au existat mișcări ale țăranilor ruși și polonezi împotriva regimului țarist. Avansat la gradul de general-locotenent, i s-a încredințat, asemenea altor ofițeri cu state vechi de servicii (Kriidener, Zimmermann, Vannovski ș.a.m.d.), comanda unui corp de armată important, cel al trupelor de grenadier. Demn de subliniat este și faptul că numele său e menționat în cotidianul american „New-York Tribune” din 2/14 iulie 1877. Într-o rubrică consacrată corpului de comandă al armatei ruse din Bulgaria și Caucaz, este specificat faptul că un regiment din corpul de armată comandat de Ganețki a participat la luptele pentru cucerirea Kars-ului.

Atât din fragmentul publicat de „Russkaia Starina” din 1908, cât și din Istoricul oficial al războiului, redactat de colonelul Hassenkampff de la Statul Major General rus, ni se oferă o prezentare a episodului final al războiului (capitularea armatei otomane și predarea lui Osman pașa), în cuprinsul căruia lui S.S. Ganețki i se atribuie meritul de a-l fi capturat pe comandantul suprem turc, lucru în dezacord cu adevărul istoric.

În realitate, după cum este cunoscut, la 28 noiembrie (s.v.) 1877, comandantul armatei otomane a trimis un parlamentar la punctul de comandă de pe râul Vid al trupelor românești, cu mesajul că „dorește a se preda cu toată armata sa”. El a repetat această declarație și în fața unui grup de ofițeri români (colonelul Eraclie Arion, colonelul Anton Berindei, colonelul Matei Vlădescu și colonelul Henric Herkt), cărora li s-a predat inițial. Abia ulterior, întrucât în apropiere se afla comandamentul

rus de zonă (condus într-adevăr de S.S. Ganețki), el a fost escortat de un escadron din Regimentul 3 călărași și preluat sub pază de comandantul rus amintit mai sus și de trupele acestuia<sup>1</sup>.

Urmare a meritelor (realmente incontestabile) din război, generalul-locotenent Ganețki a fost cooptat ca membru cu drepturi depline în Consiliul de Război al Imperiului (prezidat de țar), iar în ultimii 6 ani de viață a deținut funcția de comandant al cetății Petropavlovsk. Fără a fi o poziție de mare greutate în conducerea militară a imperiului, aceasta îi conferea deținătorului un semnificativ prestigiu și un rang deosebit.

Fragmentul din viața lui S.S. Ganețki, reprodus de noi în continuare, deși are desigur un caracter mai insolit și puțin exotic, este legat de participarea acestuia la război, șederea pe teritoriul românesc și redă, într-o viziune evident discutabilă, încetarea sa din viață. Se publică pentru prima dată în limba română.

Despre S.S. Ganețki au scris Constantin Căzănișteanu, Mihail E. Ionescu, *Războiul neatârării României. Împrejurări diplomatice și operații militare 1877–1878*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1977, p. 243.

\*

Din amintirile generalului-locotenent  
STEPAN STEPANOVICI GANEȚKI<sup>2</sup>

p. 61 Sunt numeroase relatări legate de faptul că <generalul> Ganețki a fost mult timp preocupat și relata mereu apropiaților previziunile unei țigănci române, aflată într-una din acele șatre despre care A.S. Pușkin<sup>3</sup> o descria în următorii termeni: „ei sunt o mulțime gălăgioasă care hălăduie prin Basarabia”.

I

În a doua jumătate a lunii septembrie 1877, pe o vreme minunată, cu mult soare, cum obișnuiește de regulă toamna să răsfețe sudul, statul-major al Corpului de grenadieri, în frunte cu comandantul corpului, generalul-locotenent S.S. Ganețki, s-a îndreptat către localitatea *Bragadiri*<sup>4</sup> aflată la 20 de verste de *Zimnicea*<sup>5</sup>. Scopul acestei deplasări era acela ca, îndeplinind dorința țarului, să unească trupele principale cu unitățile recent mobilizate și să le îndrepte spre teatrul de război pentru a da o lovitură hotărâtoare armatelor sultanului Abdul Hamid<sup>6</sup>.

Membrii Statului-Major de-abia se așezaseră în curtea unde fuseseră încartiruiți pentru a lua prânzul, când una dintre țigănci, cea mai iscusită se pare în stoarcerea de „parale” (ceea ce în

<sup>1</sup> G-ral de divizie Sc. Scheletti, *Adevărul istoric asupra Plevnei (1877–1878)*, Iași, 1911, p. 407; Colonel Gh. Crăiniceanu, *Impresiuni. Războiul din 1877–1878*, f. a, p. 261–262.

<sup>2</sup> Pentru actuala versiune s-a folosit textul publicat în „Russkaia Starina”, XXXIX, 1908, nr. 4, p. 61–67: *Iz vospominania a generali-adiutant Stepan Stepanovici Ganetki. Predskazanie rumînskoî țiganki*.

<sup>3</sup> Alexandr Sergeevici Pușkin (1799–1837), cunoscut scriitor și poet rus.

<sup>4</sup> *Brigadiri*. Comună, jud. Teleorman.

<sup>5</sup> *Zimniț*. Oraș, jud. Teleorman.

<sup>6</sup> Abdul Hamid II, sultan al Imperiului otoman (31 august 1876 – 27 aprilie 1909).

românește înseamnă bani), a început, într-un mod săcăitor să-l abordeze pe S<tapan> S<tapanovici>. <Țigancă> se folosea de procedeele sale obișnuite: implorări, rugăminți, insinuări, însoțind toate acestea cu strâmbături, mișcări ale umerilor și întregului corp, precum și cu grimase sau zâmbete provocatoare.

p. 62 – Știi ceva, glorioșule și mărețule general, poftim (în românește înseamnă *te rog* sau *ascultă-mă*) // și nu refuza<sup>\*</sup>. [...], ghicesc „prea bine [...], voi spune tot, n-aveți frică [...] generale. Generalul a tăcut multă vreme; în cele din urmă a rostit, printre dinți: spune mai departe, treci la lucrurile despre viață, despre sănătate.

– Da, da, răspunse fiica stepei, vei fi *sănătos* [...], dă-mi mâna și o să-ți ghicesc bine. Frumos general, bun general!

– Ei, dă-i drumul! se răsti S<tapan> S<tapanovici>.

– Ascultă, ascultă [...] se învioră brusc țigancă observând că generalul devine interesat; eu îți spun drept; *multu, războiu turcescu* [...], generalul va fi învingător; *generalul va învinge pașii turcești*. Împăratul *mult te va răsplăti* <cu> *mult aur și argint* și <o> *mare cruce*. Însă generalul plecă, am o previziune, văd o răscruce <a vieții> peste care apoi vei trece, dar apoi vei trece peste o apă mare și din acea trecere îți vei găsi moartea [...], dar nu așa curând ...

## II

Greu de spus ce a înțeles și la ce a acordat atenție numitul general, nu de altceva în jurul său erau destui ofițeri care înțelegeau bine limba română; oricare dintre ei traducând spusele țigăncii ar fi tăcut ca un pește, omițând previziunile sale privind „moartea la traversarea peste un râu mare”.

Unii dintre ofițeri erau dispuși să creadă în prevestirile țigăncii, dar alții nu le considerau altceva decât o prostie. Însă despre ultima dintre prevestiri ofițerii nu vorbeau decât între ei și în șoaptă, temându-se să discute despre aceasta în public.

Superstiția tot timpul a însoțit, de altfel, trupele aflate în război și în lupta cu turcii.

Două zile după aceasta, Statul Major a trecut Dunărea, iar S.S. Ganețki a reușit să obțină o încartiruire foarte bună lângă Siștov<sup>7</sup>, în satul Țarevaț<sup>8</sup>, iar apoi a plecat mai departe cu trupele <sale>. O dată cu următoarea înaintare a trupelor, care a coincis cu momentul prezis de țigancă, a prevalat prima impresie: pentru toți a devenit cât se poate de clar că, indiferent care avea să fie etapa următoare a marșului, de a o altă traversarea a unui „râu mare” decât cea a Dunării nu mai putea fi vorba. De aceea nici nu a mirat pe nimeni că în cele din urmă S<erghei> S<tapanovici> a privit prezicerea țigăncii românce cu deplină // detașare. El a râs, a glumit, și a ironizat înțelepciunea prezicătoarei-ghicitoare a soartei. Când războiul s-a încheiat și toți s-au întors cu bine acasă.

## III

p. 63 După cum este cunoscut, Osman pașa i s-a predat lui S.S. Ganețki; pentru cucerirea Plevnei el a primit ordinul „Sf. Gheorghe” clasa a III-a. Între ofițeri el era un mit, „cel ce luase Plevna”, și întrucât alături de el se distinsese generalul Krüdener<sup>9</sup>, comandantul Corpului de armată IX, îi rapelau pe amândoi sub numele de „frățiorii de la Plevna”. Această nevinovată glumă circula atunci din gură în gură, dar în ea nu era nimeni răutăcios la adresa liniștitului și posacului Krüdener, întrucât toți știau că venerabilul „cuceritor al Nicopolului” condusese trupele cu aceeași abnegație ca și colegul său „frățiorul de la Plevna”.

\* Autorul redă, în transcriere fonetică, spusele țigăncii (în limba română), dublându-le însoțite de traducerea în limba rusă.

<sup>7</sup> *Sviștov*. Localitate în Bulgaria, port la Dunăre.

<sup>8</sup> Comună, la 20 km sud de Siștov (Bulgaria).

<sup>9</sup> Krüdener, Nikolai Pavlovici, general-locotenent rus, comandant al Corpului IX de armată (1820–1891).

## VII

- [...]
- p. 66 // Au trecut șase ani din momentul numirii lui S<tapan> S<tapanovici> în calitate de comandant al cetății Petropavlovsk.
- p. 67 În 1887, în a șasea săptămână a postului <Paștelui> numită și a patimilor, la sfârșitul lui martie au fost niște zile neobișnuit de calde, iar ghiața de // pe Neva s-a topit neobișnuit de devreme. S<tapan> S<tapanovici> a fixat obișnuita traversare a comandantului peste Neva în sâmbăta Săptămânii Patimilor, aceasta era, se pare în ziua de 4 aprilie. În noaptea <de vineri> spre sâmbătă a venit un vânt rece dinspre Nord, a început să ningă, iar dimineața asupra Petersburgului s-a abătut viscolul. S<tapan> S<tapanovici> nu a contramandat traversarea; în ciuda vremii nefavorabile, el a rămas pe tot timpul traversării peste râul agitat pe puntea vasului, cu pardesiul ținut pe mână, cu mănuși de ceremonie și un fular aruncat pe un umăr.
- Încheind cu bine traversarea, el s-a dus la Palatul Anicikov al Suveranului Împărat<sup>10</sup>, care venise de la Gatuna<sup>11</sup> să serbeze ziua de Paști la St. Petersburg. Vesel și mulțumit de sine, S<tapan> S<tapanovici> s-a întors în cetate. Către seară însă a căzut la pat: nu a putut participa la slujba de Paști ținută la Palatul de Iarnă și a murit în a treia zi de Paști urmare a unei severe congestii pulmonare.
- Și iată cum, până la urmă, s-a împlinit prezicerea țigăncii ghicitoare – eroul de la Plevna, S.S. Ganețki și-a găsit moartea la traversarea unui râu mare, deși nu atât de curând.
- Stanița Siverskaia  
22 iunie 1907

STEPAN STEPANOVICI GANEȚKI (1810–1887).  
THE PROPHECY OF A GIPSY WOMAN

*Abstract*

The document presents a few moments from General Stepan Stepanovici Ganetki career in the Russian imperial army, during the war of 1877–1878 and after that. It relates also the prophecy of a Gipsy women about his death, which seems to be fulfilled.

*Keywords:* General Stepan Stepanovici Ganetki, 1877–1878 war, death prophecy.

<sup>10</sup> Este vorba de Alexandru al II-lea Romanov, împărat al Rusiei între 1855–1881.

<sup>11</sup> Reședința de vară a familiei imperiale ruse, în afara Sankt Petersburgului, la nord de Țarskoe Selo.